

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet

Yttrande över promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Förslagsställaren anger att nuvarande regelverk på området innebär att ersättningsberättigade rättighetshavare med anknytning till länder utanför EU/EES har rätt till privatkopieringsersättning i Sverige, om landet i fråga ger rättighetshavare med anknytning till Sverige en motsvarande möjlighet till ersättning, så kallad ömsesidighet. Förslagsställaren anger att reglerna är av praktisk betydelse eftersom framför allt Storbritannien och USA inte ger svenska rättighetshavare någon eller endast begränsad ersättningsrätt. Förslagsställaren anger att de förslag som läggs fram i promemorian syftar till att anpassa den svenska ersättningsordningen för privatkopiering till en dom från EU-domstolen¹. Av domen följer att direktivet om upphovsrätten i informationssamhället² utgör hinder för att en EU-medlemsstat i förhållande till tredjeländer begränsar den ensamrätt till exemplarframställning som föreskrivs där. Enligt domstolen får endast EU-lagstiftaren införa sådana begränsningar, förutsatt att de är förenliga med artikel 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Förslagsställaren anger att de inskränkningar i ensamrätten som regleras i direktivet inte innehåller några begränsningar som motsvarar ett krav på ömsesidighet. Enligt domstolen får medlemsstaterna därför inte ställa ett sådant krav.

Förslaget innebär att ömsesidighet inte längre ska vara en förutsättning för ersättningsrätt i förhållande till länder utanför EU/EES. Förslagsställaren anger vidare att Sverige i förhållande till tredjeländer tillämpar ett krav på ömsesidighet för privatkopieringsersättning och verkar för att Europeiska kommissionen ska presentera ett lagförslag på EU-nivå som gör det möjligt att behålla nuvarande regler. Förslagsställaren anger dock att en lagändring på EU-nivå inte är att vänta i närtid.

Konsekvenser för företag

Förslagsställaren anger att de aktörer på rättighetshavarsidan som berörs av förslaget är Copyswede och dess medlemsorganisationer som företräder upphovsmän och utövande konstnärer inom exempelvis musik, film, scen, text och bild. Även Copyswedens samarbetsorganisationer som företräder framställare av ljud- eller bildupptagningar

---

¹ Mål C-227/23, Kwantum Nederland och Kwantum België

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället

(producenter) samt radio- och tv-företag berörs. Förslagsställaren anger att de rättighetshavare som i slutändan tar emot ersättningen i många fall är enskilda yrkesutövare, små företag och verksamheter. Förslagsställaren anger att mer information om Copyswedes medlems- och samarbetsorganisationer finns på bland annat Copyswedes webbplats. Förslagsställaren anger vidare att berörda aktörer på näringslivssidan är Elektronikbranschen och tillverkare, importörer och återförsäljare av konsumentelektronik. Förslagsställaren anger att flertalet näringsidkare som berörs är registrerade hos Copyswede och att listor över registrerade näringsidkare är allmänt tillgängliga via Copyswedes webbplats. Förslagsställaren anger att en stor andel av dessa aktörer är relativt små företag och verksamheter. Förslagsställaren anger att i förlängningen berör förslaget även svenska konsumenter eftersom ersättningsordningen bygger på att ersättningsskyldiga näringsidkare för över kostnaden på konsumenterna, det vill säga de som har rätt att privatkopiera.

Förslagsställaren anger att de ersättningsnivåer som, med tillämpning av nuvarande lagreglerade ersättningsnivåer och nedsättningsgrunder, tillämpas på marknaden regleras i ett samarbetsavtal mellan Copyswede och Elektronikbranschen och under åren 2022 och 2023 uppgick Copyswedes totala inkassering till knappt 300 respektive 250 miljoner kronor. Ersättningen fördelas till Copyswedes medlems- och samarbetsorganisationer för vidare fördelning till enskilda rättighetshavare. På uppdrag av vissa medlemsorganisationer fördelar Copyswede även rättighetshavargruppernas andelar individuellt. Viss ersättning betalas redan i dag ut till bland annat amerikanska rättighetshavare, anger förslagsställaren. Förslagsställaren anger att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att se över nuvarande ersättningsordning. Inom ramen för det arbetet aktualiseras bland annat frågan om ersättningsnivåerna i lag ska behållas och ses över. Förslagsställaren anger att ett syfte med remitteringen alltså är att inhämta underlag för konsekvenserna av förslaget i sig men även för övriga förslag som nu bereds. Vidare anges att om de på marknaden tillämpade ersättningsnivåerna inte ändras kommer troligtvis konsekvensen av förslaget att bli en minskning av den andel av ersättningen som delas ut till rättighetshavare med anknytning till Sverige, eftersom en större andel av ersättningen kommer att betalas ut till rättighetshavare med anknytning till USA, Storbritannien och andra tredjeländer. Förslagsställaren anger att förslagets betydelse för olika kategorier av rättighetshavare dock kan tänkas variera med hänsyn till förekomsten och kopieringen av exempelvis utländsk musik, film, text och bild. Enligt nuvarande regler är den närmare tillämpningen av ömsesidighetskravet i praktiken en fråga för berörda svenska och utländska organisationer. Utan föregående remittering är det inte möjligt att närmare uppskatta fördelningskonsekvenserna av förslaget, anger förslagsställaren.

Vidare anger förslagsställaren att för att kompensera för den sannolika intäktsöverföringen till utländska rättighetshavare kan rättighetshavarsidan tänkas initiera förhandlingar om en höjning av de ersättningsnivåer som i dag tillämpas på marknaden. Enligt nuvarande regler har ersättningsskyldiga näringsidkare samtidigt rätt till nedsättning om ersättningen med hänsyn till exempelvis en anordning eller förhållandena på marknaden är oskäligt hög. Förslagsställaren anger att även utfallet av eventuella branschförhandlingar är en tillämpningsfråga. En höjning av de tillämpade nivåerna anges innebära ökade kostnader för ersättningsskyldiga näringsidkare och i förlängningen för konsumenterna. Sammanfattningsvis anger förslagsställaren att förslagets effekter för berörda aktörers intäkter och kostnader är beroende av en rad osäkerhetsfaktorer och det är inte möjligt att det i här skedet göra några närmare uppskattningar i det avseendet. Förslagsställarens övergripande bedömning är dock att förslaget kan leda till minskade intäkter för upphovsmän och ersättningsberättigade kategorier av närstående rättighetshavare med anknytning till

Sverige samt ökade kostnader för ersättningsskyldiga näringsidkare och i förlängningen för svenska konsumenter.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet konstaterar att förslaget är en direkt följd av ett avgörande i EU-domstolen och att förslaget sannolikt innebär ökade kostnader och minskade intäkter för berörda företag. Regelrådet konstaterar att det finns information om berörda företags bransch men att det saknas en närmare beskrivning av antal berörda företag och storleken på dessa. Att hänvisa till medlemsföretagens hemsidor är inte tillräckligt. Eftersom förslaget i detta fall i ett första led berör rättighetshavare som omfattas av ömsesidighetskravet med rätt till ersättning från länder utanför EU/EES så hade det varit av särskild vikt med tydlig information om just dessa företag. Regelrådet finner således beskrivningen av berörda företag bristfällig.

Förslagsställaren anger att det i nuläget inte är möjligt att göra närmare uppskattningar av företagspåverkan men att remitteringen är en viktig del i att inhämta information. Regelrådet finner att förslagsställaren på ett tydligt sätt motiverar varför det inte är möjligt att kvantifiera påverkan på berörda företags kostnader och intäkter samt att förslagsställaren på ett tydligt kvalitativt sätt beskriver denna påverkan. Regelrådet konstaterar samtidigt att en möjlighet att få in uppgifter som kan ligga till grund för en kvantifiering är genom dialog med exempelvis berörda branschorganisationer eller medlemsföretag. I detta fall är det oklart om någon sådan dialog har ägt rum. Regelrådet finner därför beskrivningen av påverkan på företagens kostnader och intäkter godtagbar trots önskvärda förtydliganden.

Regelrådet konstaterar vidare att det saknas beskrivningar av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning, påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag, hur och när förslaget kan utvärderas samt åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter, vilket är en brist. Mot bakgrund av det begränsade handlingsutrymmet och därmed även en begränsad möjlighet att undersöka alternativa lösningar hade det varit angeläget med en djupare analys av vilka andra möjliga åtgärder som skulle kunna vidtas för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter. Regelrådet finner övriga delar av förslaget tillräckligt tydligt redovisade.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 16 april 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Hans Peter Larsson, Helena Fond, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Erik Palm.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Erik Palm
Föredragande